

KRISTENDOMS-, RELIGIONS- OG LIVSSYNSKUNNSKAP

Pensumliste høsten 2004

BACHELORGRAD

MASTERGRAD

Institutt for arkeologi og religionsvitenskap
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet - 7491 Trondheim

☎ 73 59 65 80

☎-fax 73 59 14 64

🌐 <http://www.hf.ntnu.no/rel>

e-post: rei@hf.ntnu.no

OBS!**DETTE ER BARE EN LITTERATURLISTE****OBS!**

Det du må vite om selve studiet, eksamen og hjelpemidler, finner du i:

- *Studiehandbok for historisk-filosofiske fag 2004/2005.*

STUDIELITTERATUR I KRISTENDOMS-, RELIGIONS- OG LIVSSYNSKUNNSKAP

Denne litteraturlisten omfatter et godkjent utvalg av faglitteratur for studiet av de ulike emnene i faget. I de fleste tilfeller er det satt opp bare ett litteraturforslag; i enkelte tilfeller er det tatt med alternative litteraturforslag du kan velge. Utvalget i denne listen er godkjent som tilstrekkelig pensumlitteratur for det aktuelle emnet.

HVOR FÅR DU TAK I DET DU TRENGER?

1. **All studielitteratur selges i Gnist Tapir bokhandel på Dragvoll.**

2. **Religionsvitenskapelig institutts ekspedisjonskontor har:**

- Tidligere eksamensoppgaver.
- Det finnes egne pensumlister for fagdidaktikk utarbeidet av Program for lærerutdanning (PLU).

To bokserier utgis ved Religionsvitenskapelig institutt:

- **Relieff**-serien trykkes av Tapir forlag og fås kjøpt i Gnist Tapir bokhandel.
- **UniTRel** studieserie fås også kjøpt i Gnist Tapir bokhandel.

KRL1010 BIBELENS LITTERATURHISTORIE OG VIRKNINGSHISTORIE

Studiepoeng 15

DET GAMLE TESTAMENTE

Studenten skal tilegne seg:

Kjennskap til Israels politiske og religiøse historie i oversikt.

Kjennskap til hovedlinjene i GTs litteraturhistorie med tekst- og kanonhistorie.

Kjennskap til sentrale emner i GT på grunnlag av det anførte utvalg av tekster.

Litteratur til innledningsvitenskapelige spørsmål og innholdet i de gammeltestamentlige tekstene.

- Tobiassen, T.: *Les og fortell! Om Bibelens eldste bøker*. Oslo: Gyldendal Akademisk 2004.
- Albrektson, B./Ringgren, H.: *En bok om Gamla Testamentet*, 5. omarb. oppl., Malmö: Gleerup 1992, s. 85-103.

Gammeltestamentlige tekster

- 1. Mos 1–17
- 2. Mos 12–14; 19-20
- 3. Mos 16
- Josva 1; 3; 6
- Dom 1; 2
- 1. Sam 8–10; 16; 31
- 2. Sam 2; 5; 6; 7
- 1. Kong 1; 6; 8; 12
- 2. Kong 17; 22-23; 24-25
- Esra 1; 3; 6
- Jes 1; 6; 7; 11; 40; 52,13-53,12
- Jer 31
- Esek 36
- Amos 5
- Haggai 1; 2
- Dan 12
- Sal Ordsp 8
- Fork 12
- Sal 1; 2; 8; 23; 24; 51; 79; 103; 110

DET NYE TESTAMENTE

Studenten skal tilegne seg:

Kjennskap til de enkelte skrifers innhold, egenart og litterære historie, samt kjennskap til NT's tekst- og kanonhistorie

Oversiktskunnskap til nytestamentlig tidshistorie, Jesu liv og urkristendommens historie

Inngående kjennskap til Matteusevangeliet basert på et litterært studium av det anførte utvalg av tekster.

Kjennskap til Johannesevangeliets litterære og teologiske egenart.

Kjennskap til teologiske hovedpunkter i Galaterbrevet, basert på et studium av hele Galaterbrevet.

Kjennskap til teologiske hovedpunkter i 1. Korinterbrev basert på et studium av de anførte kapitlene.

Innledningsspørsmål og tidshistorisk bakgrunn for Det nye testamente

- Noack, B.: *Det nye Testamente og de første kristne årtier*, København: Gad 1973.
- Hognestad, O.: *Evangelium og urkirkelig tradisjon*, revidert utgave, Trondheim: Religionsvitenskapelig institutt, NTNU, 2002 (UniTRel17).

Nytestamentlige tekster

- Matteusevangeliet: Kap. 1; 3-9; 13; 16-17; 21;. 24;. 26-28; resten i oversikt
- Johannesevangeliet
- Galaterbrevet
- 1. Korinterbrev: kap. 1-2; kap. 12-13; kap. 15; resten i oversikt.

Metode for teksttolkning

I forbindelse med undervisning om teksttolkning vil det bli delt ut undervisningsmaterial til metode for teksttolkning.

Litteratur til de nytestamentlige tekstene

- Kvalbein, H.: *Fortolkning til Matteusevangeliet*, Oslo: Luther Forlag 1998 (Bibelverket).
- Noack, B.: *Det nye Testamente og de første kristne årtier*, København: Gad 1973, s. 124-133.
- Hognestad, O.: *Evangelium og urkirkelig tradisjon*, Trondheim: Religionsvitenskapelig institutt, NTNU, 2002 (UniTRel17).

- Dunn, J.D.G.: *The Theology of Paul's Letter to the Galatians*, Cambridge: Cambridge University Press, 1993 (New Testament Theology).
- Furnish, V. P.: *The Theology of the First letter to the Corinthians*, Cambridge, U.K.: Cambridge University Press, 1999 (New Testament Theology).

I forbindelse med undervisning om tekstitolkning vil det bli delt ut en liste over egnet kommentarlitteratur til de enkelte nytestamentlige tekstene.

BIBELSYN, BIBELFORSKNING, HERMENEUTIKK OG BIBELENS VIRKNINGSHISTORIE

- Hognestad, O.: *Bibelsyn, bibeltolkning, bibelforskning*, Trondheim: Tapir Akademisk Forlag 2000 (Relieff 43).
- Borgen, P.: *Bibel – kultur – identitet*, i: O. Winsnes (red.): *Religionskunnskap og allmenndannelse*, Trondheim: Tapir Akademisk Forlag 1985 (Relieff 14), s. 79-113.
- Eggen, R. B./Hognestad, O. (red.): *Kristusbilder: Kristustolkninger i litteratur, kirkekunst, musikk og film*, Trondheim: Tapir Akademisk Forlag 2000 (Relieff 32).

Hjelpemidler til arbeid med bibeltekster

Synopse

Evangelie-synopse, Det Norske Bibelselskap.

Konkordans/Bibelordbok

Ord i Bibelen, Det Norske Bibelselskap.

Navn i Bibelen, Det Norske Bibelselskap.

Bibelord, Norsk Bibel A/S.

Oppslagsverker

Alle studenter bør ha et kortfattet oppslagsverk til bibelstudiet og et bibelatlas.

Følgende bøker anbefales:

Müller L. og M.: *Politikens Bibelleksikon*, København 1992.

Thestrup Pedersen, E.: *Bibelhåndbok* (Bibelske hovedord og begreper), Oslo: 1966. På dansk: 4. rev. udg., København 1976.

Oxford Bible Atlas, London 1984.

KRL1020 KRISTEN TRO, KIRKE OG KULTUR

Studiepoeng 15

- Niels Henrik Gregersen (red.): *Fragmenter af et spejl - Bidrag til dogmatikken*. Fredriksberg, Danmark: Anis Forlag 1993 eller senere.
- A. Brunvoll: *Den norske kirkes bekjennelsesskrifter*. Oslo 1976 el. senere.
- O. Skarsaune: *Inkarnasjonen – myte eller faktum?* Oslo: Lunde 1988.
- P. L. Berger: *Religion, samfunn og virkelighet*. Oslo: Vidarforlaget 1993.
- G. E. G. Karlsaune: "Kultur - religion – identitet", s. 9-32 i Erik Karlsaune og Dagfinn Rian (red.): *Kultur, religion, identitet*. Trondheim: Tapir forlag 1990 (Relieff 29).
- P.W. Bøckmann (red.): *Naturvitenskap og kristendom*. Trondheim: Tapir forlag 1993 (Relieff 33).
- B. Haraldsø: *Kirke og misjon i 2000 år*. Oslo: Lunde forlag 1997.
- A. Aarflot: *Norsk kirke i tusen år*. Oslo 1978.
- Kompendium KRL 1020 Kristen tro, kirke og kultur: P. Øverland (red.), *Aktstykker fra kristendommens historie i Norge*, Kompendieforlaget 2002.
- Kompendium KRL 1020 Kristen tro, kirke og kultur: P. Øverland (red.), *Aktstykker fra kirkens historie*, Kompendieforlaget 2002.

Anbefalt tillegglitteratur:

- D. F. Ford (ed.): *The Modern Theologians*. Oxford: Blackwell 1977².
- O. Chadwick: *Historien om den kristne sivilisasjon*. Oslo: Aschehoug 1997.

KRL1030 INNFØRING I KRISTENDOMMEN

Studiepoeng 7,5

- A.E. McGrath: *An Introduction to Christianity*, Oxford, Cambridge, Mass.: Blackwell Publishers 1997. **Pensum:** 1–397. [ca. 385 s.]
- B. Nylund: *Teologi genom seklerna*, Uppsala: Tvåväga Förlags AB 1971, opptrykk 1999. [ca. 80–82 s.]
- S.Aa. Cristoffersen: *Handling og dømmekraft. Etikk i lys av kristen kulturarv*, Oslo: Tano 1994. **Pensum:** 9–154. [ca. 145 s.]
- H. K. Sødal (red.): *Det kristne Norge. Innføring i konfesjonskunnskap*, Kristiansand: Høyskoleforlaget 2000. **Pensum:** 9–134, 255–297

- D. Rian: «Kristendommen i Norge», s. 215, 233–266 i K.A. Jacobsen (red.): *Verdensreligioner i Norge*, Oslo: Universitetsforlaget 2001. [ca. 35 s.]

KRL1110 BIBELENS LITTERATURHISTORIE

Studiepoeng 7,5

DET GAMLE TESTAMENTE

Studenten skal tilegne seg:

Kjennskap til Israels politiske og religiøse historie i oversikt.

Kjennskap til hovedlinjene i GTs litteraturhistorie med tekst- og kanonhistorie.

Kjennskap til sentrale emner i GT på grunnlag av det anførte utvalg av tekster.

Litteratur til innledningsvitenskapelige spørsmål og innholdet i de gammeltestamentlige tekstene.

- Tobiassen, T.: *Les og fortell! Om Bibelens eldste bøker*. Oslo: Gyldendal Akademisk 2004.
- Albrektson, B./Ringgren, H.: *En bok om Gamla Testamentet*, 5. omarb. oppl., Malmö: Gleerup 1992, s. 85-103.

Gammeltestamentlige tekster

- 1. Mos 1–17
- 2. Mos 12–14; 19-20
- 3. Mos 16
- Josva 1; 3; 6
- Dom 1; 2
- 1. Sam 8–10; 16; 31
- 2. Sam 2; 5; 6; 7
- 1. Kong 1; 6; 8; 12
- 2. Kong 17; 22-23; 24-25
- Esra 1; 3; 6
- Jes 1; 6; 7; 11; 40; 52,13-53,12
- Jer 31
- Esek 36
- Amos 5
- Haggai 1; 2
- Dan 12
- Sal Ordsp 8
- Fork 12
- Sal 1; 2; 8; 23; 24; 51; 79; 103; 110

ET NYE TESTAMENTE

Studenten skal tilegne seg:

Inngående kjennskap til Matteusevangeliet basert på et litterært studium av det anførte utvalg av tekster.

Kjennskap til teologiske hovedpunkter i Galaterbrevet, basert på et studium av hele Galaterbrevet.

Kjennskap til teologiske hovedpunkter i 1. Korinterbrev basert på et studium av de anførte kapitlene.

Nytestamentlige tekster

- Matteusevangeliet: Kap. 1; 3-9; 13; 16-17; 21;. 24;. 26-28; resten i oversikt
- Galaterbrevet
- 1. Korinterbrev: kap. 1-2; kap. 12-13; kap. 15; resten i oversikt.

Metode for teksttolkning

I forbindelse med undervisning om teksttolkning vil det bli delt ut undervisningsmaterial til metode for teksttolkning.

Litteratur til de nytestamentlige tekstene

- Kvalbein, H.: *Fortolkning til Matteusevangeliet*, Oslo: Luther Forlag 1998 (Bibelverket).
- Noack, B.: *Det nye Testamente og de første kristne årtier*, København: Gad 1973, s. 124-133.
- Hognestad, O.: *Evangelium og urkirkelig tradisjon*, Trondheim: Religionsvitenskapelig institutt, NTNU, 2002 (UniTRel17).
- Dunn, J.D.G.: *The Theology of Paul's Letter to the Galatians*, Cambridge: Cambridge University Press, 1993 (New Testament Theology).
- Furnish, V. P.: *The Theology of the First letter to the Corinthians*, Cambridge, U.K.: Cambridge University Press, 1999 (New Testament Theology).

I forbindelse med undervisning om teksttolkning vil det bli delt ut en liste over egnet kommentarlitteratur til de enkelte nytestamentlige tekstene.

HJELPEMIDLER TIL ARBEID MED BIBELTEKSTER

Synopse

Evangelie-synopse, Det Norske Bibelselskap.

Konkordans/Bibelordbok

Ord i Bibelen, Det Norske Bibelselskap.

Navn i Bibelen, Det Norske Bibelselskap.

Bibelord, Norsk Bibel A/S.

Oppslagsverker

Alle studenter bør ha et kortfattet oppslagsverk til bibelstudiet og et bibelatlas.

Følgende bøker anbefales:

Müller L. og M.: *Politikens Bibelleksikon*, København 1992.

Thestrup Pedersen, E.: *Bibelhåndbok* (Bibelske hovedord og begreper), Oslo: 1966. På dansk: 4. rev. udg., København 1976.

***Oxford Bible Atlas*, London 1984.**

RVI1110 ALLMENN RELIGIONSKUNNSKAP

Studiepoeng 7,5

- M. Rothstein (red.): *Politikens håndbog i verdens religioner*, København: Politikens Forlag 2000.
- J. Holm & J. Bowker (eds.): *Making Moral Decisions*, London: Pinter Publisher 1998. Pensum: s. 17-150.
- V. Reynolds & R. Tanner. *The Social Ecology of Religion*, Oxford: Oxford University Press 1995. Pensum: kap. 1-11.

KRL2010 PAULUS – APOSTEL I ET FLERKULTURELT SAMFUNN

Studiepoeng 7,5

Studentene skal lese **alle Paulustekster** i oversettelse.

- Bornkamm, G.: *Paul*, Minneapolis: Fortress Press 1995. Norsk utg.: Bornkamm, G.: *Paulus*, Oslo: Land og kirke/Gyldendal Norsk forlag, 1977.
- Sandnes, K.O.: *I tidens fylde. En innføring i Paulus' teologi*, Oslo: Luther Forlag, 1998.
- Meeks, W. E.: *The First Urban Christians. The Social World of the Apostle Paul*, New Haven/London: Yale University Press, 1983.

KRL2020 Å TOLKE GUD I DAG

Studiepoeng 7,5

- Sigurd Bergmann: *Gud i funktion: en orientering i den kontekstuella teologin*, Stockholm 1997, (alt. i engelsk översättning *God in Context: A Survey in Contextual Theology*, Aldershot: Ashgate 2003).
- Elizabeth Johnson: *She Who Is: The Mystery of God in Feminist Theological Discourse*, N.Y. 1996.
- Per Lønning: *Kristen tro*, Oslo 2. uppl. 1990.
- Per Erik Persson: *Att tolka Gud idag*, Lund 1971 (eller senare upplaga).

Rekommenderad läsning:

- Stanley J. Grenz/Roger E. Olson, *20. århundrets teologi*, Oslo 1995 (1992).
- David E. Ford (ed.), *The Modern Theologians*, 2. upplaga 1997 (i urval).
- Leonardo Boff, *Introducing Liberation Theology*, Tunbridge Wells 1987.

KRL2030 KUNST OG RELIGION

Studiepoeng 7,5

- Renate Banschbach Eggen/Olav Hognestad (red.): *Kristusbilder: Kristustolkninger i litteratur, kirkekunst, musikk og film*, (Relieff nr. 32), Trondheim: Tapir 2000, (s. 1-62, 139-188).
- Renate Banschbach Eggen/Olav Hognestad (red.): *Tempel og katedral: Kunst og arkitektur som gudstroens speilbilde*, (Relieff nr. 41), Trondheim: Tapir 2000, (s. 23-104, 163-191).
- Sigurd Bergmann: *I begynnelsen är bilden: en befriande bild-konst-kultur-teologi*, Stockholm: Proprius 2003.
- Erik Mørstad: *Visuell analyse: Metode og skriveråd*, Oslo: abstrakt 2000.
- Sixten Ringbohm: *Veta om konst: en presentation av konsthistoria och konstvetenskap*, Åbo: Åbo akademi 1996.
- *Kompendie*
- Diane Apostolos-Cappadona (red.): *Art, Creativity, and the Sacred*, New York: Continuum ny rev. upplaga 1998 (1985), (s. 3-7, 37-63, 64-79, 105-124, 164-178, 179-183, 219-235, 236-249 = ca 120 sid).

- Paul G. Bahn: *The Cambridge Illustrated History of Prehistoric Art*, Cambridge: Cambridge University Press 1998: kap. 4, 5.
- Meredith B. McGuire: *Religion: The Social Context*, Belmont: Wadsworth 1997, kap. 1, s. 1-22.
- Erwin Panofsky: *Kunsthistorien som en humanistisk disiplin*, (kap. 1) i: *Billedkunst og bibeltolkning*, København: Nyt Nordisk forlag Arnold Busck 1983 (i utdrag).
- Janet Martin Soskice: *Sight and Vision in Medieval Christian Thought*, i: Teresa Brennan/Martin Jay (eds.), *Vision in Context: Historical and Contemporary Perspectives on Sight*, London/New York: Routledge 1996, s. 29-43.
- Geir Winje: *Religiøs kunst i undervisningen*, i: *Gudommelig skjønnhet: Kunst i religionene*, Oslo: Universitetsforlaget 2001, 262-274.

(Ett kompendium med teksterna ovan, med undantag för monografierna, kan köpas på Gnist Tapir).

samt en av följande:

- Tim J. Gorringer: *A Theology of the Built Environment: Justice, Empowerment, Redemption*, Cambridge: Cambridge University Press 2002, 282 sider.
- John W. de Gruchy: *Christianity, Art and Transformation: Theological Aesthetics in the Struggle for Justice*, Cambridge: Cambridge University Press 2001, 254 sider.
- Geir Hellemo: *Guds billedbok: Virkelighetsforståelse i religiøse tekster og bilder*, Oslo: Pax 1999, 272 sider.
- George Pattison: *Art, Modernity, and Faith*, London: SCM ny uppl. 1998 (1991), 193 sider.

KRL3010 VITENSKAPSTEORI OG TEORiarBEID

Studiepoeng 7,5

- Kjørup, Søren: *Menneskevidenskabene*, Roskilde: Roskilde universitetsforlag 1996.
- Léger, Daniele Hervieu: *Religion as a chain of memory*, Oxford: Polity Press, 2000.
- Luckmann, Thomas: *Den usynlige religionen*, Trondheim: Tapir 2004.
- Davie & al.: *Predicting Religion. Christian, Secular and Alternative Futures*, Hampshire: Ashgate 2003.

KRL3020 MATERIAL OG METODE

Studiepoeng 7,5

- Bauer & Gaskell: *Qualitative Researching with Text, Image and Sound*. London: Sage Publications 2003 (eller senere).
- Karlsaune, G. Erik G.: *Valfartsmotiv og valfartsmål*. Trondheim: Tapir akademisk forlag 1996.
- Kjeldstadli, Knut: *Fortida er ikke hva den en gang var*. Oslo: Universitetsforlaget 1999.
- Schütz, Alfred: *Den sociala världens fenomenologi*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos 1999.

KRL3030 DET NYE TESTAMENTE OG DETS OMVERDEN

Studiepoeng 15

Emnet omfatter:

Studium av utvalgte nytestamentlige tekster på gresk med vitenskapelige kommentarer.

Fortrolighet med innholdet i utvalgte gammeltestamentlige tekster og tekster fra Bibelens omverden i oversettelse.

Kjennskap til Det nye testaments litteraturhistorie. Studiet omfatter et inngående kjennskap til de skrifter det er gjort tekstutvalg fra.

Kjennskap til den tidshistoriske bakgrunn for Det nye testamente, med vekt på jødedommens politiske og religiøse liv i ettereksilsk tid.

Kjennskap til Det nye testaments idéinnhold (bibelteologi).

Nytestamentlige tekster på gresk:

Matt 5–7

Mark 1–4; 13–16

Luk 1–2

Joh 1–6; 15–16

Apg 1–2; 15; 17

Rom 1–8

1. Kor 11–15

1. Pet 2,11–3,22

Åp 12–13; 17

Tekstutgaver

- Nestle, E. / Aland, K. & B. (ed.): *Novum Testamentum Graece*, Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung 1979 og senere.
- Aland, K. (m.fl.) (ed.): *The Greek New Testament*, Münster: United Bible Societies 1975 og senere.

Anbefalte vitenskapelige kommentarer til arbeid med nytestamentlige tekster: Matteusevangeliet:

- M. Müller: *Kommentar til Matthæusevangeliet*, 2000 (Dansk kommentar til Det nye Testamente (DKNT) 3).
- T. Fornberg: *Matteusevangeliet*, Stockholm: EFS-förlaget 1989-99 (KNT 1A-1B).

Markusevangeliet:

- Hooker, M. D.: *A Commentary on the Gospel According to St. Mark*, London: A. & C. Black 1991 (BNTC).
- Pilgaard, Aa.: *Kommentar til Markusevangeliet*, Århus: Århus Universitetsforlag 1988.

Lukasevangeliet:

- Fitzmyer, J.: *The Gospel According to Luke I-IX/X-XXIV*, Garden City: Doubleday 1981-85 (AncB 28-28A).
- Marshall, I. H.: *The Gospel of Luke*, Exeter: Paternoster Press 1978 (NIGTC).

Johannesevangeliet:

- Kieffer, R.: *Johannesevangeliet 1-10/11-21*, Uppsala: EFS-förlaget 1987-88 (KNT 4A-4B)
- Barrett, C. K.: *The Gospel According to St. John*, London: SPCK 1978².

Apostlenes gjerninger:

- Larsson, E.: *Apostlagärningarna*, Stockholm : EFS-förlaget 1983-1996 (KNT 5A-5C).

Romerbrevet:

- Jervell, J.: *Gud og hans fiender: forsøk på å tolke Romerbrevet*, Oslo: Universitetsforlaget 1973.
- Fitzmyer, J.: *Romans*, New York: Doubleday 1993 (AncB 33).

1. Korinterbrev:

- Fee, G. D.: *The First Epistle to the Corinthians*, Grand Rapids: Eerdmans 1987 (NIC).

1. Petersbrev:

- Olsson, B.: *Första Petrusbrevet*, Stockholm: EFS-förlaget 1982 (KNT 17).

Åpenbaringen

- Mounce, R. H.: *The Book of Revelation*, rev. ed. Grand Rapids: Eerdmans 1997 (NIC).

Kommentarserier til Det nye testamente

AncB	Anchor Bible
BNTC	lack's New Testament Commentaries
CGTC	Cambridge Greek Testament Commentaries
DKNT	Dansk kommentar til Det nye Testamente
EKK	Evangelisch-katholischer Kommentar zum Neuen Testament
Hermeneia	Hermeneia. A Critical and Historical Commentary on the Bible
HNT	Handbuch zum Neuen Testament
HThK	Herders theologischer Kommentar zum Neuen Testament
ICC	International Critical Commentary
KEK	Kritisch-Exegetischer Kommentar über das Neue Testament
KNT(U)	Kommentar till Nya Testamentet. Uppsala
NIC	New International Commentary on the New Testament (= New London Commentary on the New Testament)
NIGTC	New International Greek Testament Commentary
ThHK	Theologischer Handkommentar zum Neuen Testament
TNT	Tolkning av Nya Testamentet
WBC	World Biblical Commentary

Gammeltestamentlige tekster og tekster fra Bibelens omverden i oversettelse**GT:**

5. Mosebok 16

Daniel

Gtl. apokryfer:

1. Makkabeerbok 1–6

Sirak 24; 44–50

Jeremias brev

Pseudepigrafer:

Salomos salmer 2; 17

1. Henok 37–71

4. Esra 7; 11–13

Qumrantekster:

1QS, Menighetsregelen

1Qsa, Den messianske regel

1QpHab, Habbakukkommentaren

Apostoliske fedre:

Didache

Ntl. apokryfer:

Thomasevangeliet

Petersevangeliet

Rabbinsk litteratur:

Pirqe Abot 1–3

Tekstutgaver:

- Det gamle testamentes apokryfiske bøker - de deuterokanoniske bøker, Det Norske Bibelselskap, 1989.
- Hammershaimb, E./Bugge, A. (red.): De gammeltestamentlige pseudepigrafer i oversættelse, København: Gad 1953-1976.
- Ejrnæs, B./Lemche, N. P./Müller, M. (red.): Dødehavsskrifterne og de antikke kilder om essæerne i ny oversættelse, Frederiksberg: Anis 1998.
- Vermes, G. (red.): The complete Dead Sea Scrolls in English, New York: Penguin Books 1997.
- Baasland, E. /Hvalvik, R.: De apostoliske fedre : i norsk oversettelse med innledninger og noter, Oslo: Luther Forlag 1984.
- Thomassen, E./Moxnes, H. (red.): Apokryfe evangelier, Oslo: De norske bokklubbene 2001 (Verdens hellige skrifter).
- Borgen, P.: Det nye testamentes omverden. Tekster i oversettelse med innledninger. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag 1989 (Relieff 2).

Den nytestamentlige tids historie

- Sigfred Pedersen (red.): *Den nytestamentlige tids historie* (Dansk kommentar til Det nye testamente 2), Aarhus: Aarhus Universitetsforlag 1994.

Innledningsspørsmål til de enkelte skrifter

- Brown, R.E.: *An Introduction to The New Testament*, New York: Doubleday 1997

Kan også leses i de anbefalte kommentarer (se under 2. Anbefalte vitenskapelige kommentarer til arbeid med nytestamentlige tekster).

Hjelpemidler:

Synopse:

- Aland, K.: *Synopsis Quattuor Evangeliorum* (13. utg. eller senere), Stuttgart: Deutsche Bibelanstalt Stuttgart 1976.

Grammatikk:

- Leivestad, R.: *Nytestamentlig gresk grammatikk*. Ny utgave ved Bjørn Helge Sandvei, Oslo: Universitetsforlaget 1996.

Ordbøker:

- Bauer, W./Aland, K. & B.: *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*, Berlin/New York: Walter de Gruyter 1988 (6. utg.).
- Eng. utg.: Gingrich, W./Danker, F. W.: *A Greek-English Lexicon of the New Testament and other Early Christian Literature*, Chicago: University of Chicago Press, 1979.

Andre språklige hjelpemidler:

- Rogers, C. L. & C. L.: *The New Linguistic and Exegetical Key to the Greek New Testament*, Grand Rapids: Zondervan, 1998.

Konkordanser:

- Schmoller, A.: *Handkonkordanz zum griechischen Neuen Testament*, Stuttgart, Deutsche Bibelstiftung, 1973 (7. utg. eller senere).

Metode:

- Synnes, M.: *Hvordan arbeide med nytestamentlige tekster. Innføring i bibelfaglig metode*. Oslo, MFs Litteraturtjeneste, 1994.

Oppslagsverker:

- Kittel, G./Friedrich, H. (Hg.): *Theological Dictionary of the New Testament* (transl. by G.W. Bromiley), (I-X) Grand Rapids 1964-1976.

- Tysk utgave: Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament (I-IX), Stuttgart 1933-1973.
- Balz, H.R./Schneider, G. (utg.): *Exegetical Dictionary of the New Testament, (I-III)*, Grand Rapids: Eerdmans 1991-93.
- Tysk utgave: *Exegetisches Wörterbuch zum Neuen Testament*, Stuttgart 1980-83.
- Freedman, D. N. (ed.): *The Anchor Bible Dictionary* (6 bind), New York: Doubleday 1992.
- Nielsen, E./Noack, B. (red.): *Gads Danske Bibelleksikon (I-III)*, København: Gad 1981-82 (2. utg.).

KRL3040 TEOLOGI, ETIKK OG RELIGIONSFILOSOFI

Studiepoeng 15

Teologi

- Alister E. McGrath , *Christian Theology: An Introduction*, 2. opplaga Oxford 1997.
- Jürgen Moltmann, *Erfahrungen theologischen Denkens: Wege und Formen christlicher Theologie*, Gütersloh 1999, (*Experiences in Theology: Ways and Forms of Christian Theology*, London: SCM 2000).
- Gavin D'Costa, *Theology of Religions*, i: David F. Ford, *The Modern Theologians*, 2. opplaga Oxford 1997, 626-644.

Etik och religionsfilosofi

- Göran Bexell/Carl-Henric Grenholm: *Teologisk etik: En introduktion*, Stockholm: Verbum 1997.
- Michael L. Peterson et ali: *Reason and Religious Belief: An Introduction to the Philosophy of Religion*, Oxford: Oxford University Press 1991, 310 sider, (Svensk oversettelse *Förnuft och religiös tro*, 1997).

Anbefalt tillegglitteratur:

- L. Thunberg: *Den gudomliga ekonomin: Fornkyrkliga perspektiv*, Skellefteå: Artos 2001.
- S. Bergmann: *Gud i funktion: en orientering i den kontextuella teologin*, Stockholm 1997, (alt. i engelsk oversetting *God in Context: A Survey in Contextual Theology*, Aldershot: Ashgate 2003).
- T. Ware: *The Orthodox Way*, N.Y. 1995.
- E. A. Johnson: *She Who Is: The Mystery of God in Feminist Theological*

Discourse, N.Y. 1992

- Zygmunt Bauman: *Postmodern Ethics*, Oxford: Blackwell 1993, (*Postmodern etik*, Göteborg 1996).
- Seyla Benhabib: *Situating the Self: Community and Postmodernism in Contemporary Ethics*, Cambridge: Polity Press 1992, (*Autonomi och gemenskap: kommunikativ etik, feminism och postmodernism*, Göteborg: Daidalos 1994).
- Joseph R. Des Jardins: *Environmental Ethics*, Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company 1993.

HÅNDBØKER OG OPPSLAGSVERK

Alle studenter bør ha en kortfattet oppslagsbok til bibelstudiet og en oppslagsbok til religionsvitenskap og teologi generelt. Følgende bøker anbefales:

- L. og M. Müller: *Politikens Bibelleksikon*. København 1992.
- E. Thestrup Pedersen: *Bibelhåndbok* (Bibelske hovedord og begreper). Oslo: 1966. På dansk: 4. rev. udg., København 1976.
- P. Kværne og K. Vogt: *Religionsleksikon*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, 2002.

Dessuten bør alle ha et bibelatlas, f.eks.:

- *Oxford Bible Atlas*, London 1984³.

For øvrig finnes av nyttige oppslagsverk:

- *The Interpreter's Dictionary of the Bible*. New York 1962. I tillegg: *Supplementary Volume*, 1979.
- M. Eliade (red.): *The Encyclopedia of Religion* 1-16. New York/London: Macmillan 1987.
- *Theologische Realenzyklopädie* (TRE). Berlin 1977.
- *Gads Danske Bibelleksikon*. København 1965-66.
- *Norsk Misjonsleksikon I-III*. Oslo 1965-67.
- *Theologisches Wörterbuch zum NT*, I-IX (red. G. Kittel), Stuttgart 1957-73.
- B. Reicke/L. Rost (red.): *Biblisch-historisches Handwörterbuch I-III*. Göttingen 1962-66.
- *Encyclopaedia Judaica*, vol. 1-16. Jerusalem 1971-1972.
- H. Jedin (o.a.): *Atlas zur Kirchengeschichte*. Freiburg 1970.

HJELPEMIDLER TIL SKRIFTLIG EKSAMEN

A. Til skriftlig eksamen i KRL1010, 1020 og 1110 kan følgende hjelpemidler medtas:

- *Bibelen* i norsk oversettelse på bokmål eller nynorsk.
- *Evangelie-synopse*. Det Norske Bibelselskap.
- *Ord i Bibelen*. Det Norske Bibelselskap.
- *Navn i Bibelen*. Det Norske Bibelselskap.
- *Bibelord*. Norsk Bibel A/S.

Inntil videre kan også tas med:

- *Bibelordbok*, av K. G.
- E. Lehmann: *Ordbok for Det nye testamentet* (nynorsk).
- B. Haraldsø: *Årstallsliste til kirkehistorien*. Oslo 1983. Luther Forlag.

Institutt for arkeologi og religionsvitenskap, NTNU.

November 2004/MG

Trykket av: NTNU TRYKK